

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI ADATVÉDELMI BIZTOS

Az európai adatvédelmi biztos véleménye az Európai Unió által a hamisítás elleni kereskedelmi megállapodásról (ACTA) folytatott tárgyalásokról

(2010/C 147/01)

AZ EURÓPAI ADATVÉDELMI BIZTOS,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 16. cikkére,

tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára és különösen annak 8. cikkére,

tekintettel a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre ⁽¹⁾,

tekintettel az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre ⁽²⁾,

tekintettel a személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽³⁾ és különösen annak 41. cikkére,

ELFOGADTA EZT A VÉLEMÉNYT

I. BEVEZETÉS

1. Az Európai Unió jelenleg tárgyalásokat folytat a hamisítás elleni kereskedelmi megállapodás (ACTA) szövegezéséről. A tárgyalások 2007-ben indultak az érdekelt felek kezdeti csoportjának tagjai között, majd több résztvevővel folytatódtak tovább; ez idáig Ausztrália, az Egyesült Államok, az Európai Unió, Japán, Kanada, Korea, Marokkó, Mexikó,

Szingapúr, Svájc és Új-Zéland kapcsolódott be. Az Európai Bizottság 2008-ban megbízást kapott a Tanácstól e tárgyalások megkezdésére.

2. Az európai adatvédelmi biztos elismeri, hogy a hamisított és kalózárúk határokon átnyúló kereskedelme egyre súlyosabb problémát jelent, amelyben gyakran szervezett bűnhálózatok is közreműködnek, ez pedig nemzetközi szinten megfelelő együttműködési mechanizmusok elfogadását teszi szükségessé annak érdekében, hogy a bűncselekmények e formájával szemben hatékonyan lehessen fellépni.
3. Az európai adatvédelmi biztos hangsúlyozza, hogy az Európai Unió által egy olyan többoldalú megállapodásról folytatott tárgyalás, amelynek központi témája a szellemi tulajdonjogok érvényesítése, komoly kérdéseket vet fel a hamisítás és a szerzői jogi kalózkodás ellen folytatott küzdelem érdekében hozott intézkedéseknek az egyének alapvető jogaira, és különösképpen a magánéletre, valamint adataik védelméhez való jogukra gyakorolt hatásával kapcsolatban.
4. E tekintetben az európai adatvédelmi biztos rendkívüli sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság nem konzultált vele a megállapodás tartalmáról. Az európai adatvédelmi biztos ezért a 45/2001/EK rendelet 41. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésére elfogadta a jelen véleményt azzal a céllal, hogy útmutatást nyújtson a Bizottság részére a magánélet és az adatok védelméhez kapcsolódó azon szempontokról, amelyeket az ACTA-tárgyalások során figyelembe kell venni.

II. A JELENLEGI HELYZET ÉS AZ ACTA TERVEZETT TARTALMA

5. A tárgyalások 7. fordulójára 2010. január 26. és 29. között került sor Mexikóban, és a tervek szerint a megállapodást 2010 folyamán írják alá. Ez idáig azonban még nem tették közzé a hivatalos megállapodástervezetet.

⁽¹⁾ HL L 281., 1995.11.23., 31. o.

⁽²⁾ HL L 201., 2002.7.31., 37. o.

⁽³⁾ HL L 8., 2001.1.12., 1. o.

6. A tárgyalások célja egy olyan új, többoldalú megállapodás elfogadása, amely megerősíti a szellemi tulajdonjogok érvényesítését, és segíti a hamisítás és a szerzői jogi kalózkodás elleni küzdelmet. Elfogadása esetén az új megállapodás hatékonyabb nemzetközi normákat teremtené a szellemi tulajdonjogok nagymértékű megsértése elleni fellépés módjára vonatkozóan. Az Európai Bizottság Kereskedelmi Főigazgatósága különösképpen kiemelte, hogy „a megállapodás szándéka szerint elsősorban a kereskedelmi érdekeket súlyosan sértő hamisítási és kalóztevékenységekre, nem pedig az átlagpolgárok tevékenységére összpontosítana”⁽⁴⁾.
7. A megállapodás tartalmát illetően az Európai Bizottság által 2009 novemberében közzétett, *A fő tárgyalási pontok összefoglalója* című dokumentum azt jelzi, hogy az ACTA szerzői jogi kalózkodás és hamisítás elleni küzdelemre irányuló célkitűzése három meghatározó tényező révén valósul majd meg: i. nemzetközi együttműködés; ii. végrehajtási gyakorlatok és iii. a szellemi tulajdonjogok érvényesítése jogi keretének meghatározása számos különböző területen, különösképpen a digitális környezet tekintetében⁽⁵⁾. A tervezett intézkedések elsősorban a jogi eljárásokat (például végzések, ideiglenes intézkedések), az internetszolgáltatóknak a szerzői jogok interneten keresztül történő megsértésétől való elrettentésben játszott szerepét és felelősségét, valamint az áruk határokon történő átvitelének megakadályozását célzó, határokon átnyúló együttműködési intézkedéseket érintik majd. A nyilvánosságra hozott információk azonban csupán a megállapodás általános jellemzőit ismertetik, és egyetlen meghatározott, konkrét intézkedés részleteit sem tartalmazzák.
8. Az európai adatvédelmi biztos megjegyzi, hogy még ha a szándékok szerint az ACTA célja kizárólag a szellemi tulajdonjogok nagymértékű megsértése eseteinek felderítése is, nem zárható ki, hogy a megállapodás keretein belül az átlagpolgárok tevékenységeire is fény derül, különösképpen mivel a végrehajtási intézkedésekre a digitális környezetben kerül sor. Az európai adatvédelmi biztos hangsúlyozza, hogy mindez megfelelő garanciák előírását teszi szükségessé az egyének alapvető jogainak védelme érdekében. Továbbá az adatvédelmi törvények valamennyi személyre vonatkoznak, köztük a feltételezhetően hamisítási és szerzői jogi kalózkodási tevékenységben részt vevőkre is; a nagymértékű jogsértések elleni küzdelem során elkerülhetetlen lesz a személyes adatok feldolgozása.
9. E tekintetben az európai adatvédelmi biztos arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy indítson nyilvános és átlátható párbeszédet az ACTA-ról, lehetőség szerint nyilvános konzultáció formájában, amelynek révén az is biztosítható lenne, hogy az elfogadásra szánt intézkedések megfeleljenek a magánélet és az adatok védelmére vonatkozó uniós jogszabályok előírásainak.

III. AZ EURÓPAI ADATVÉDELMI BIZTOS ÉSZREVÉTELEINEK HATÁLYA

10. Az európai adatvédelmi biztos határozottan felszólítja az Európai Uniót, és különösképpen a megállapodás megkötésére mandátumot kapott Európai Bizottságot, hogy teremtse meg megfelelő egyensúlyt a szellemi tulajdonjogok védelme, valamint az egyének magánélethez és adatvédelméhez fűződő jogai között.
11. Az európai adatvédelmi biztos hangsúlyozza, hogy a magánélet és az adatok védelme az Európai Unió egyik alapvető értéke, amelyet az emberi jogokról szóló európai egyezmény 8. cikke, illetve az EU Alapjogi Chartájának 7. és 8. cikke is elismer⁽⁶⁾, és amelyet az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz.) 16. cikkének értelmében valamennyi elfogadott uniós politika és szabály esetében tiszteletben kell tartani.
12. Az európai adatvédelmi biztos kiemeli továbbá, hogy az ACTA-val kapcsolatban az Európai Unió által elért megállapodásnak minden esetben meg kell felelnie a magánélet és az adatok védelméről szóló jogszabályok tekintetében az Európai Unióra rótt jogi kötelezettségeknek, amelyeket nevezetesen a 95/46/EK irányelv a 2002/58/EK irányelv⁽⁷⁾, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága⁽⁸⁾ és az Európai Bíróság⁽⁹⁾ ítélkezési gyakorlata határoz meg.
13. A magánélet és az adatok védelmét a tárgyalások kezdetétől fogva figyelembe kell venni, nem csupán az egyes rendszerek és eljárások meghatározását és elfogadását követően, amikor már túl késő alternatív, az adatvédelem szempontjából megfelelő megoldást találni.
14. Tekintettel a csekély mennyiségű nyilvánosságra hozott információra, az európai adatvédelmi biztos megjegyzi, hogy nem áll módjában elemzést készíteni az ACTA konkrét rendelkezéseiről. Ebben a véleményben ezért elsősorban az esetleges konkrét intézkedésekkel kapcsolatos, a magánélet és az adatok védelmére jelentett azon lehetséges veszélyeknek a bemutatására szorítkozik, amelyek a kapott információk alapján a megállapodásból fakadhatnak a következő két területen: a szellemi tulajdonjogok érvényesítése a digitális környezetben (IV. fejezet) és nemzetközi együttműködési mechanizmusok (V. fejezet).

⁽⁶⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartája, HL C 303., 2007.12.14., 1. o.

⁽⁷⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2002. július 12-i 2002/58/EK irányelve az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről (elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv), HL L 201., 2002.7.31., 37. o.

⁽⁸⁾ Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában elfogadott európai egyezmény 8. cikkében szereplő legfontosabb elemek és feltételek értelmezése a különböző területek vonatkozásában. Lásd különösképpen a véleményben másutt hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

⁽⁹⁾ Lásd különösképpen a C-275/06. sz. *Productores de Música de España (Promusicae)* ügyet (EBHT 2008., I-271. o.) és a C-557/07. sz. *LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten* ügyet, (az EBHT-ban még nem tették közzé).

⁽⁴⁾ Lásd: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/november/tradoc_145271.pdf, 2. o.

⁽⁵⁾ Lásd a fenti, 2. lábjegyzetet.

IV. A SZELLEMI TULAJDONJOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE A DIGITÁLIS KÖRNYEZETBEN

IV.1. Az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák által a magánélet és az adatok védelmére gyakorolt hatások elemzésének szükségessége

15. Az Európai Bizottság szerint az ACTA megteremti a digitális környezetben történő szerzői jogi kalózkodás elleni küzdelem jogi keretét⁽¹⁰⁾. Ez a keret meghatározza azokat a feltételeket, amelyek alapján az internetszolgáltatók és más online közvetítők⁽¹¹⁾ felelősségre vonhatók lennének a létesítményeiken keresztül szolgáltatott tartalmak szerzői jogának megsértéséért. A jogi keret ezenfelül azokról az intézkedésekről és jogorvoslatokról is rendelkezhet, amelyek a szerzői jogot sértő tartalmat le- vagy feltöltő internethasználók esetében érvényesíthetők. Noha e jogi keret részleteit hivatalosan nem tették közzé, a különböző csatornákból rendelkezésre álló információk alapján feltételezhető, hogy többek között arra kötelezheti az internetszolgáltatókat, hogy az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikákat, más néven a fokozatos beavatkozás elvén alapuló rendszereket fogadjanak el. E rendszerek segítségével a szerzői jogok jogosultjai ellenőrizhetik az internethasználókat, és meghatározhatják a szerzői jogokat vélhetően megsértő személyeket. Az állítólagos jogsértő internetszolgáltatójának értesítését követően utóbbi figyelmeztetné a jogsértőként azonosított felhasználót; három figyelmeztetés után megszüntetnék az internethez való hozzáférést.
16. Az ACTA-val kapcsolatos tárgyalásokkal egy időben bizonyos tagállamokban, például Franciaországban az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák végrehajtása folyik. Ezek a politikák különböző uniós fórumokon is vita tárgyát képezik; ilyen például a Belső Piaci Főigazgatóság által vezetett, az érdekelt felek között jelenleg zajló párbeszéd az illegális le- és feltöltésekről, a szellemi tulajdonjogok belső piaci érvényesítésének megerősítéséről szóló bizottsági közlemény elfogadásával kapcsolatban⁽¹²⁾. A kérdéssel az Európai Parlamentben is megbeszélések folynak a szellemi tulajdonjogok belső piaci érvényesítésének megerősítésével foglalkozó európai parlamenti állásfoglalás-tervezetről (az úgynevezett Gallo-jelentésről) szóló vitával összefüggésben.
17. Ezek a gyakorlatok rendkívüli módon beavatkoznak az egyének magánéletébe. Alkalmazásuk azt jelenti, hogy az

⁽¹⁰⁾ Lásd a fenti, 2. lábjegyzetet.

⁽¹¹⁾ A különböző online közvetítők működési szerepük alapján határozhatók meg. A gyakorlatban azonban a közvetítők általában számos szerepkörben tevékenykednek. Online közvetítők lehetnek a következők: a) *internetszolgáltatók*: a felhasználók egy internetszolgáltató kiszolgálójához csatlakozva csatlakoznak a hálózathoz; b) *hálózatszolgáltatók*: ők biztosítják a routereket, vagyis az adatok továbbításához szükséges műszaki eszközöket; c) *tárhelyszolgáltatók*: tárhelyet biztosítanak kiszolgálójukon, ahová a felhasználók vagy a tartalomszolgáltatók tartalmakat tölthetnek fel. A felhasználók egy online szolgáltatásra, például hirdetőtáblára vagy P2P hálózatokra tölthetnek fel, illetve innen tölthetnek le tartalmakat.

⁽¹²⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a szellemi tulajdonjogok belső piaci érvényesítésének megerősítéséről, Brüsszel, 2009. szeptember 11., COM(2009) 467 végleges.

internethasználók tevékenységét, köztük a teljes mértékben jogszerűeket is általános ellenőrzésnek vetik alá. Ez több millió törvénytisztelő internethasználót, köztük számos gyermeket és serdülőkorút érint. A gyakorlatok megvalósítását magánfelek, és nem bűnüldöző hatóságok végzik. Ezenfelül napjainkban az internet a modern élet szinte valamennyi területén meghatározó szerepet játszik, így a szolgáltatáshoz való hozzáférés megtagadása rendkívül komoly következményekkel járhat, mivel elszigetelheti az egyes személyeket a munkától, a kultúrától, az e-kormányzati alkalmazásoktól stb.

18. A fenti háttér fényében helyénvaló megvizsgálni, milyen mértékben felelnek meg ezek a politikák a magánélet és az adatok védelmére vonatkozó uniós jogszabályoknak, és különösképpen azt, hogy az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák szükséges intézkedésnek tekinthetők-e a szellemi tulajdonjogok érvényesítése szempontjából. Ebben az összefüggésben azt is elemezni kell, léteznek-e más, kevésbé beavatkozó jellegű módszerek.
19. Továbbra is bizonytalan, vajon az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák az ACTA részét képezik-e majd. Mindazonáltal e politikákat más területeken is mérlegelik, és azok – esetlegesen – rendkívüli mértékben befolyásolják a személyes adatok és a magánélet védelmét. Ezért az európai adatvédelmi biztos szükségesnek tartja ezek tárgyalását a véleményben. Az imént hivatkozott elemzés elvégzése előtt az európai adatvédelmi biztos röviden bemutatja a magánélet és az adatok védelmével kapcsolatosan alkalmazandó jogi keretet.
20. Megjegyzendő, hogy az adatok és a magánélet védelmén túl az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák egyéb értékek, például a tisztességes eljárás és a szólásszabadság tekintetében is aggodalomra adnak okot. Ez a vélemény azonban csak azokat a kérdéseket vizsgálja, amelyek összefüggésbe hozhatók az egyének magánéletének és személyes adatainak védelmével.

IV.2. Az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák és az adatok és a magánélet védelmére vonatkozó uniós jogi keret alkalmazása

Hogyan valósíthatók meg az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák

21. Dióhéjban, az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák értelmében a szerzői jogok jogosultjai, feltehetően harmadik fél által biztosított automatikus műszaki eszközök segítségével, azonosítanak a szerzői jogsértések állítólagos eseteit, mégpedig vagy úgy, hogy nyomon követnék az internethasználók tevékenységét, például a fórumok vagy blogok felülete révén,

vagy úgy, hogy magukat társ-társ (P2P) hálózatokban fájl-megosztónak kiadva azonosítanak azokat a fájlcsere-lerőket, akik feltehetően szerzői jogvédelem alatt álló tartalmat osztanak meg⁽¹³⁾.

22. Miután internetprotokoll-címük (IP-címük) alapján meghatározzák a vélhetően szerzői jogsértést elkövető internet-használókat, a szerzői jogok jogosultjai elküldik e felhasználók IP-címét az érintett internetszolgáltató(k)nak, amelyeknek figyelmeztetniük kell az IP-címhez tartozó előfizetőt, hogy feltehetően szerzői jogot sértő tevékenységet folytat. Az internetszolgáltatótól érkező bizonyos számú figyelmeztetés automatikusan azt eredményezné, hogy az internetszolgáltató megszünteti vagy felfüggeszti az előfizető internet-hozzáférést⁽¹⁴⁾.

Az adatok és a magánélet védelmével kapcsolatos alkalmazandó uniós jogi keret

23. Az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikáknak az emberi jogokról szóló európai egyezmény 8. cikkében, valamint az Alapjogi Charta 7. cikkében előírtak szerint meg kell felelniük a magánélethez való jogból fakadó követelményeknek, illetve az Alapjogi Charta 8. cikkében és a EUMSZ. 16. cikkében előírtak szerint, valamint az 95/46/EK irányelvben és a 2002/58/EK irányelvben részletezett szabályoknak megfelelően az adatok védelméhez való jogból fakadó követelményeknek.
24. Az európai adatvédelmi biztos álláspontja szerint az internethasználók magatartásának nyomon követése, valamint ezt követően IP-címük lekérése a magánéletük és kapcsolattartásuk tiszteletben tartásához való jog megsértésének tekinthető; más szóval kimeríti a magánélethez való jog megsértésének fogalmát. Ez az álláspont összhangban áll az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlatával⁽¹⁵⁾.

25. A 95/46/EK irányelv alkalmazandó⁽¹⁶⁾, mivel az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó

⁽¹³⁾ A P2P technológia egy hálózati számítógépes szoftverarchitektúra, amely lehetővé teszi, hogy a végfelhasználók számítógépei más számítógépekhez csatlakozzanak, és azokkal közvetlen kapcsolatot tartsanak fenn.

⁽¹⁴⁾ Alternatív szankció lehet többek között az internetkapcsolat működésének, például a kapcsolat sebességének, a szolgáltatás mértékének stb. korlátozása.

⁽¹⁵⁾ Lásd elsősorban az 54934/00. sz. *Weber és Saravia kontra Németország* (hat.) ügy 77. bekezdését (EJEB, 2006. június 26.), és az 58243/00. sz. *Liberty és mások kontra Egyesült Királyság* ügyet (EJEB 2008. július 1.).

⁽¹⁶⁾ A Bíróság a 95/46/EK irányelv alkalmazhatósága tekintetében széles körű megközelítéssel él, amelynek rendelkezéseit az emberi jogokról szóló európai egyezmény 8. cikkének fényében kell értelmezni. A Bíróság a C-465/00., C-138/01. és C-139/01. sz. *Rundfunk* egyesített ügyekben (EBHT 2003., I-4989. o., 68. bekezdés) hozott 2003. május 20-i ítéletében kimondta, hogy „a 95/46/EK irányelvnek az alapvető szabadságok és különösen a magánélet tiszteletben tartásához való jog megsértésére alkalmas személyesadat-feldolgozást szabályozó rendelkezéseit szükségszerűen az alapvető jogok fényében kell értelmezni, amelyek az állandó ítélezési gyakorlat szerint azon általános jogelvek szerves részét képezik, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja.”

politikák részét képezi az IP-címek feldolgozása, amelyek – legalábbis a vonatkozó körülmények között – személyes adatnak tekintendők. Az IP-cím egy pontokkal tagolt számsor formátumú azonosító, például: 122.41.123.45. Amikor valaki előfizet egy internetszolgáltatónál, hozzáférést kap az internethez. Minden alkalommal, amikor az előfizető csatlakozni kíván az internethez, a csatlakozáshoz használt eszközön (például számítógépen) keresztül egy IP-címet rendelnek hozzá⁽¹⁷⁾.

26. Ha a felhasználó egy bizonyos tevékenységben vesz részt, például tartalmat tölt fel az internetre, az általa használt IP-cím segítségével harmadik felek azonosíthatják. Például: a 122.41.123.45 IP-címmel rendelkező felhasználó 2010. január 1-jén, 15 órakor vélhetően szerzői jogot sértő tartalmat töltött fel egy P2P kiszolgálóra. Az internetszolgáltató össze tudja kapcsolni az IP-címet a hozzá tartozó előfizető nevével, így megállapíthatja utóbbi személyazonosságát.

27. Figyelembe véve a személyes adatoknak a 95/46/EK irányelv 2. cikkében szereplő meghatározását: „az azonosított vagy azonosítható természetes személyre (»érintette«) vonatkozó bármely információ; az azonosítható személy olyan személy, aki közvetlen vagy közvetett módon azonosítható, különösen egy azonosító számra történő utalás révén”⁽¹⁸⁾, csak az a következtetés vonható le, hogy az IP-címek és az ezekhez kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó információk valamennyi vonatkozó releváns esetben személyes adatnak tekinthetők. Az IP-cím valójában azonosítószámként szolgál, amely alapján lehetőség van azon előfizető nevének megállapítására, akihez az IP-címet hozzárendelték. Ezenfelül az IP-cím tulajdonosáról gyűjtött információk („2010. január 1-jén 15 órakor bizonyos tartalmat töltött fel XY webhelyre”) egy azonosítható személy (az IP-cím birtokosának) *tevékenységére vonatkoznak*, vagyis egyértelműen ilyen tevékenységet írnak le, és ezért azokat személyes adatnak kell tekinteni.

⁽¹⁷⁾ Az internetszolgáltató által egy adott személyhez rendelt IP-cím lehet azonos minden esetben, amikor az illető az interneten böngészik (ez az ún. statikus IP-cím). Más IP-címek dinamikusak, ami azt jelenti, hogy az internet-hozzáférést biztosító szolgáltató minden alkalommal, amikor felhasználóik csatlakoznak az internethez, más IP-címmel látja el őket. Az internetszolgáltató nyilvánvalóan meg tudja állapítani, hogy az egyes (dinamikus vagy statikus) IP-címeket melyik előfizetői fiókhoz rendelte hozzá.

⁽¹⁸⁾ A 26. preambulumbekzdés kiegészíti ezt a meghatározást: „mivel a védelem elveit minden azonosított vagy azonosítható személyre vonatkozó információ esetében alkalmazni kell; mivel annak meghatározására, hogy egy személy azonosítható-e, minden olyan módszert figyelembe kell venni, amit az adatkezelő, vagy más személy valószerűleg felhasználna az említett személy azonosítására; mivel a védelem elvei nem alkalmazhatók az olyan módon anonimá tett adatokra, ahol az érintett a továbbiakban nem azonosítható; ...”.

28. E nézetet maradéktalanul osztja a 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport is, amely a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos adatvédelmi kérdésekről szóló dokumentumban kimondta, hogy a szellemi tulajdonjogok érvényesítése, vagyis az állítólagosan szerzői jogsértést elkövető internet-használók azonosítása céljából gyűjtött IP-cím adatok személyes adatok, amennyiben ezeket az adott személlyel szemben ilyen jogok érvényesítésére használják fel⁽¹⁹⁾.
29. A 2002/58/EK irányelv szintén alkalmazandó, mivel az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák feltételezik a forgalmi és kapcsolattartási adatok gyűjtését. A 2002/58/EK irányelv szabályozza az ilyen adatok felhasználását, és a nyilvános hírközlő hálózatok segítségével történő közlések, valamint az e közlésekben szereplő adatok tekintetében a bizalmasság elvéről rendelkezik.

IV.3. Szükséges intézkedésnek tekinthetők-e az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák

30. Az emberi jogokról szóló európai egyezmény 8. cikke a szükségesség elvét írja elő, amelynek értelmében bármely olyan intézkedés, amely sérti az egyéneknek a magánéletük tisztelgésben tartásához való jogát, csak akkor engedélyezhető, ha az egy demokratikus társadalomban az általa megvalósított jogszerű célkitűzés szempontjából szükséges intézkedésnek tekinthető⁽²⁰⁾. A szükségesség elve ezenfelül a 95/46/EK irányelv 7. és 13. cikkében, illetve a 2002/58/EK irányelv 15. cikkében is megtalálható⁽²¹⁾. Az

⁽¹⁹⁾ A 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport 2005. január 18-án elfogadott munkadokumentuma a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos adatvédelmi kérdésekről (WP 104). A munkacsoport a 95/46/EK irányelv 29. cikkének értelmében jött létre, és az adatok és a magánélet védelmével foglalkozó független európai tanácsadó testületként működik. Feladatait a 95/46/EK irányelv 30. cikke és a 2002/58/EK irányelv 15. cikke ismerteti. Lásd még a munkacsoport személyes adatok fogalmáról alkotott, 2007. június 20-án elfogadott 4/2007 sz. véleményét (WP 136), és különösen annak 16. oldalát.

⁽²⁰⁾ Az emberi jogokról szóló európai egyezmény 8. cikke kifejezetten hivatkozik arra a követelményre, hogy bármely beavatkozásnak vagy korlátozásnak „egy demokratikus társadalomban szükségesnek” kell lennie.

⁽²¹⁾ A 95/46/EK irányelv 13. cikke kizárólag akkor engedélyezi a korlátozást, amennyiben az „az alábbiak biztosításához szükséges: a) nemzetbiztonság; b) honvédelem; c) közbiztonság; d) bűncselekmények vagy a szabályozott foglalkozások etikai vétségeinek megelőzése, vizsgálata, felderítése és az ezekkel kapcsolatos eljárások lefolytatása; e) valamely tagállam vagy az Európai Unió fontos gazdasági vagy pénzügyi érdeke, beleértve a monetáris, a költségvetési és az adózási kérdéseket; f) a c), d) és e) pontban említett esetekben esetlegesen a hatósági feladatok gyakorlásához kapcsolódó ellenőrzési, felügyeleti és szabályozási tevékenység; g) az érintett, vagy mások jogainak és szabadságainak védelme”. A 2002/58/EK. irányelv 15. cikkének értelmében akkor lehetséges a korlátozás, ha „az ilyen jellegű korlátozás – a 95/46/EK irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében említettek szerint – egy demokratikus társadalomban szükséges, megfelelő és arányos intézkedésnek minősül a nemzetbiztonság (vagyis az állam biztonsága), a nemzetvédelem és a közbiztonság védelme érdekében, valamint a bűncselekmények, illetve az elektronikus hírközlési rendszer jogosulatlan használata megelőzésének, kivizsgálásának, felderítésének és üldözésének a biztosítása érdekében.”

elv megköveteli az intézkedés arányosságának elemzését, amelyet az érintett érdekek egyensúlya alapján kell értékelni, a társadalom egészének összefüggésében⁽²²⁾. Továbbá az elvből következik, hogy fel kell mérni, léteznek-e kevésbé beavatkozó jellegű, alternatív megoldások.

31. Bár az európai adatvédelmi biztos elismeri a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének fontosságát, arra az álláspontra helyezkedik, hogy a jelenleg ismert, az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politika – beleértve az általános alkalmazás egyes elemeit is – aránytalan intézkedésnek minősül, és ezért nem tekinthető szükséges intézkedésnek. Meggyőződése továbbá, hogy léteznek más, kevésbé beavatkozó jellegű megoldások, illetve hogy a tervezett politikák kevésbé beavatkozó jelleggel vagy korlátozottabb hatállyal is végrehajthatók. A három figyelmeztetés elvén alapuló megközelítés részletesebb jogi szinten is nehézségeket okoz. E következtetések kifejtése az alábbiakban olvasható.

A három figyelmeztetés elvén alapuló megközelítést alkalmazó politikák aránytalanok

32. Az adatvédelmi biztos hangsúlyozni kívánja az előírt intézkedések messzire mutató természetét. E tekintetben a következő szempontokat kell megemlíteni:

i. a(z) észrevétlen) nyomon követés több millió személyt és valamennyi felhasználót érintene, tekintet nélkül arra, hogy gyanúsítottak-e vagy sem.

ii. a nyomon követés az adatok rendszerszerű rögzítését jelentené, amelyeknek egy része alapján bizonyos személyek ellen polgári vagy akár büntetőbíróóság előtt eljárás kezdeményezhető; ezenfelül az így gyűjtött információk egy része a 95/46/EK irányelv 8. cikke értelmében érzékeny adatnak minősül, ami komolyabb biztosítékok meglétét teszi szükségessé.

iii. a nyomon követés miatt valószínűleg számos téves azonosítás történik majd. A szerzői jogok megsértése nem egy egyszerűen eldönthető igen/nem kérdés. A bíróságoknak gyakran jelentős mennyiségű, több tucat oldalnyi műszaki és jogi részletet kell megvizsgálniuk annak érdekében, hogy meghatározhassák, történt-e jogsértés⁽²³⁾.

⁽²²⁾ Lásd még a *Malone* kontra *Egyesült Királyság* ügy 81. és azt követő bekezdéseit (EJEB, 1984. augusztus 2., A sorozat, 82., 32. o.), valamint a 30562/04. és 30566/04. sz. *Marper* kontra *Egyesült Királyság* [GC] ügy 101. és azt követő bekezdéseit.

⁽²³⁾ A bíróságok értékelhetik, hogy az adott tartalom valóban szerzői jogvédelem alatt áll-e, hogy mely jogok sérültek, hogy a felhasználás a tisztességes felhasználás esetének tekinthető-e, valamint meghatározhatják az irányadó jogot, a károkat stb.

- iv. a nyomon követés lehetséges *hatásai*, amelyek az internet-hozzáférés korlátozását eredményezhetik. Ez sértené az egyének szólásszabadsághoz, információszabadsághoz, valamint a kultúrához, az e-kormányzati alkalmazásokhoz, a piacokhoz, az e-mailhez és bizonyos esetekben a munkával kapcsolatos tevékenységhez való hozzáféréshez fűződő jogát. Ebben az összefüggésben különösen fontos felismerni, hogy ezek a hatások nem csupán a jogsértés vélelmezett elkövetőjét érintik majd, hanem valamennyi családtagot, akik ugyanazt az internetkapcsolatot használják, köztük az iskolás gyermekeket is, akiknek iskolai tevékenységükhöz van szükségük az internetre.
- v. az értékelés végrehajtója és a döntéshozó jellemzően magánszerv lesz (tehát a szerzői jog jogosultja vagy az internetszolgáltató). Az európai adatvédelmi biztos egy korábbi véleményében már kifejtette azzal kapcsolatos aggodalmait, hogy az egyes személyeket a magánszektor szereplői (például az internetszolgáltatók vagy a szerzői jogok jogosultjai) követik nyomon olyan területeken, amelyek alapvetően a bűnüldöző hatóságok hatáskörébe tartoznak ⁽²⁴⁾.
33. Az európai adatvédelmi biztos nincs meggyőződve arról, hogy az intézkedések előnyei jelentősebbek az egyének alapvető jogaira gyakorolt hatásoknál. A szerzői jogok védelme mind a jogosultak, mind pedig a társadalom érdekét szolgálja. Ugyanakkor, ha mérlegre helyezzük a beavatkozás súlyosságát, vagyis a magánéletbe való beavatkozásnak a fenti szempontok által jól szemléltetett mértékét, valamint a várható előnyöket, tehát a szerzői jogok megsértésétől, a legtöbb esetben kismértékű szerzői jogsértésektől való elrettentő erőt, akkor úgy tűnik, hogy indokolatlan az alapvető jogok korlátozása. Ahogyan Kokott főtanácsnok a *Promusicae* ügygel kapcsolatos indítványában jelezte: „Nem biztos ..., hogy a magáncélú filesharing, különösen, ha nyereségszerzési cél nélkül történik, a szerzői jogok védelmét kellően súlyosan veszélyezteti ahhoz, hogy e kivétel igénybevételét igazolja. Vitatott ugyanis, hogy a magáncélú filesharing mennyiben okoz valóságos kárt ⁽²⁵⁾.”
34. Ebben az összefüggésben arra is érdemes emlékeztetni, hogyan reagált az Európai Parlament a távközlési csomag felülvizsgálatával, és különösképpen a keretirányelv 138. módosításával kapcsolatban a három figyelmeztetés elvén alapuló rendszerek elképzelésére ⁽²⁶⁾. Ez a módosítás kimondja, hogy az alapvető jogok és szabadságok korlátozása csak abban az esetben alkalmazható, ha az megfelelő, arányos és szükséges egy demokratikus társadalomban, és végrehajtására az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményvel és a közösségi joggal összhangban megfelelő eljárási biztosítékok – többek között hatékony jogi védelem és a tisztességes eljáráshoz való jog – vonatkoznak.
35. E tekintetben az európai adatvédelmi biztos hangsúlyozza továbbá, hogy az alapvető jogok bármely korlátozását mind uniós, mind pedig nemzeti szinten részletesen meg fogják vizsgálni. Ebben az összefüggésben párhuzam vonható az adatmegőrzésről szóló 2006/24/EK irányelvvel ⁽²⁸⁾, amely eltér azon általános adatvédelmi elvtől, amely szerint az adatokat törölni kell, ha azok az adatgyűjtés eredeti célja szempontjából a továbbiakban már nem szükségesek. Ez az irányelv előírja, hogy a forgalmi adatokat a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem céljából meg kell őrizni. Megjegyzendő, hogy az adatmegőrzés kizárólag „súlyos bűncselekmények” esetében megengedhető, hogy kizárólag „forgalmi adatokra” vonatkozik, amely elvben kizárja a közlések tartalmával kapcsolatos információkat, illetve hogy a szöveg szigorú garanciákra hivatkozik. Mindazonáltal kétségek vetődtek fel az adatmegőrzésnek az alapvető jogi szabványokkal való összeegyeztethetőségét illetően; a román alkotmánybíróság úgy határozott, hogy az általános adatmegőrzés összeegyeztethetetlen az alapvető jogokkal ⁽²⁹⁾, egy további ügy pedig jelenleg is folyamatban van a német alkotmánybíróságon ⁽³⁰⁾.
- Más, kevésbé beavatkozó jellegű eszközök megléte
36. A fenti megállapításokat alátámasztja az a tény, hogy ugyanezen cél eléréséhez kevésbé beavatkozó jellegű eszközök is igénybe vehetők. Az európai adatvédelmi biztos ragaszkodik a kevésbé beavatkozó jellegű modellek kivizsgálásához és kipróbálásához.

⁽²⁷⁾ Az úgynevezett 138. módosítás végleges szövege a következőképpen szól: 1.3a cikk: „A végfelhasználóknak a szolgáltatásokhoz és alkalmazásokhoz elektronikus hírközlő hálózatok igénybevételel történő hozzáférést vagy azok ilyen hálózatokon keresztüli használatát érintő tagállami intézkedések tiszteletben tartják a természetes személyeknek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény és a közösségi jog általános elveit által garantált alapvető jogait és szabadságait. Minden ilyen, a végfelhasználóknak a szolgáltatásokhoz és alkalmazásokhoz elektronikus hírközlő hálózatok igénybevételel történő hozzáférést vagy azok ilyen hálózatokon keresztüli használatát érintő intézkedést, amely alkalmas lehet ezen alapvető jogok vagy szabadságok korlátozására, csak abban az esetben lehet alkalmazni, ha az megfelelő, arányos és szükséges egy demokratikus társadalomban, és végrehajtására az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményvel és a közösségi joggal összhangban megfelelő eljárási biztosítékok – többek között hatékony jogi védelem és a tisztességes eljáráshoz való jog – vonatkoznak. Ennek megfelelően ezeket az intézkedéseket kizárólag az ártatlanság védelme elvének és a magánéletbe való jognak a megfelelő tiszteletben tartása mellett lehet meghozni. Az intézkedések meghozatalát megelőzően tisztességes és pártatlan eljárást kell biztosítani, ideértve az érintett személy vagy személyek meghallgatáshoz való jogát, kivéve kellően indokolt szükséghelyzetekben, ahol megfelelő feltételeket és eljárási intézkedéseket szükséges alkalmazni, összhangban az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményvel. Garantálni kell a tényleges és megfelelő időben történő bírósági felülvizsgálathoz való jogot.”

⁽²⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. március 15-i 2006/24/EK irányelve, HL L 105., 2006.4.13., 54. o.

⁽²⁹⁾ <http://www.legi-internet.ro/english/jurisprudenta-it-romania/decizii-it/romanian-constitutional-court-decision-regarding-data-retention.html>

⁽³⁰⁾ <http://www.bundesverfassungsgericht.de/pressemitteilungen/bvg09-124.html>

⁽²⁴⁾ Az európai adatvédelmi biztos 2008. június 23-i véleménye az internetet és egyéb kommunikációs technológiákat használó gyermekek védelmére irányuló többéves közösségi program létrehozásáról szóló határozati javaslatról, HL C 2., 2009.1.7., 2. o.

⁽²⁵⁾ Lásd a 8. lábjegyzetben hivatkozott ügy 106. pontját.

⁽²⁶⁾ Lásd az Európai Parlament és a Tanács 2009. november 25-i 2009/140/EK irányelvét, HL L 337., 2009.12.18., 37. o.

37. Ebben az összefüggésben az európai adatvédelmi biztos emlékeztet arra, hogy a közelmúltban felújított távközlési csomag részét képező, az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló módosított 2002/22/EK irányelv („felhasználói jogokról szóló irányelv”) tartalmaz bizonyos szabályokat és eljárásokat, amelyek a kisebb jelentőségű szerzői jogsértéseket hivatottak korlátozni a fogyasztók körében⁽³¹⁾. Ilyen eljárás többek között, ha a tagállamok arra kötelezik, hogy különböző témákban, különösképpen a szerzői és kapcsolódó jogok megsértésére, valamint ezek jogi következményeire vonatkozóan szabványos közérdekű tájékoztatást biztosítsanak⁽³²⁾. A tagállamok ezután kérhetik az internetszolgáltatókat, hogy ezeket az információkat valamennyi ügyfelükhöz juttassák el, és foglalják bele azokat a szerződéseikbe.
38. A rendszer célja, hogy tájékoztassa az egyéneket, és eltérítse őket a szerzői jogvédelem alatt álló információk terjesztésére és a szerzői jogot sértő tevékenységek végzésére irányuló szándékuktól, miközben elkerüli az internethasználat nyomán követését és az ebből fakadó, a magánélet és az adatok védelmével kapcsolatos problémákat. A felhasználói jogokról szóló irányelvet 2011 májusában kell végrehajtani; ennek megfelelően ezeket az eljárásokat még nem alkalmazzák. Éppen ezért előnyiek vizsgálatára még nem volt lehetőség. Így korainak tűnne, ha figyelmen kívül hagynánk ezen új eljárások lehetséges kedvező következményeit, és ehelyett a hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák mögé állnánk, amelyek jóval súlyosabban korlátozzák az alapvető jogok gyakorlását.
39. A fentiekben túl érdemes felidézni, hogy a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004. április 28-i 2004/48/EK irányelv különböző eszközöket biztosít a szellemi tulajdonjogok bíróság előtt történő érvényesítéséhez (ezeket a szöveg az alábbiakban a 43. bekezdéstől részletezi)⁽³³⁾.
40. A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló irányelvet csak a közelmúltban ültették át a tagállamok jogrendszerébe. Nem telt még el elegendő idő ahhoz, hogy értékelni lehessen, vajon ennek rendelkezései megfelelően szolgálják-e a szellemi tulajdonjogok érvényesítését. Ezért bármely olyan igény, amely a még ki nem próbált jelenlegi, bírósági eljárásokon alapuló rendszer felváltására irányul, legalábbis megkérdőjelezhető. A fentiek nyomán elkerülhetetlenül felmerül a kérdés, hogy a szerzői jogsértésre vonatkozó jelenleg érvényes polgári és büntetőjogi szankciók alkalmazásával miért nem kezelhetők megfelelően a meglévő jogsértések. Következésképpen a hasonló szakpolitikai intézkedésekre irányuló javaslatokat megelőzően a Bizottságnak megfelelően alátámasztott információkkal kellene szolgálnia, amelyek bizonyítják, hogy a jelenlegi jogi keretben nem érhető el a kívánt hatás.
41. Továbbá nem tisztázott, hogy komolyan mérlegeltek-e olyan alternatív gazdasági üzleti modelleket, amelyek nem foglalnák magukban az egyének szisztematikus nyomon követését. Ha például a szerzői jogok jogosultjai bizonyítják, hogy veszteségeik a P2P-használat nyomán keletkeztek, akkor a jogosultak és az internetszolgáltatók például kísérletet tehetnének olyan megkülönböztetett internet-hozzáférési előfizetésekkel, amelyek esetében a korlátlan hozzáférésű előfizetés árának egy része a szerzői jogok jogosultjait illetné meg.
- A kevésbé beavatkozó jellegű, célzott nyomon követés lehetősége*
42. A teljesen eltérő modellek használatán túl, amelyeket az említetteknek megfelelően meg kell vizsgálni és ki kell próbálni, a célzott nyomon követés mindenképpen kevésbé beavatkozó módon valósítható meg.
43. A szellemi tulajdonjogok érvényesítésének célkitűzése úgy is megvalósítható, ha csupán korlátozott számú, komoly szerzői jogsértéssel gyanúsítható személyt követnek nyomon. A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló irányelv e tekintetben útmutatással szolgál. Meghatározza azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a hatóságok dönthetnek úgy, hogy az internetszolgáltatók birtokában lévő személyes adatok a szellemi tulajdonjogok érvényesítése érdekében nyilvánosságra hozhatók. A 8. cikk értelmében az illetékes bíróságok kötelezhetik az internetszolgáltatókat, hogy az állítólagos jogsértőkre vonatkozóan a birtokukban lévő személyes adatokról (például a szellemi tulajdonjogot sértő áruk vagy szolgáltatások eredetéről és terjesztési hálózatairól szóló információkról) tájékoztatást nyújtsanak az *üzletszerű* jogsértések eseteinél indokolt és arányos kérésre adott válaszként⁽³⁴⁾.
44. Ennek megfelelően az „üzletszerű” feltétel döntő jelentőséggel bír. E feltétel értelmében a nyomon követés korlátozott, konkrét és eseti helyzetekben arányos lehet, ha üzletszerű szerzői jogsértés alapos gyanúja áll fenn. Ez a feltétel

⁽³¹⁾ Lásd az Európai Parlament és a Tanács 2009. november 25-i 2009/136/EK irányelvét, HL L 337., 2009.12.18., 11. o.

⁽³²⁾ Különösképpen a 2009/136/EK irányelv 21. cikkének (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a „tagállamok megkövetelhetik, hogy a (3) bekezdésben említett vállalkozások – adott esetben – térítésmentesen és a vállalkozások által az előfizetőikkel való kommunikáció céljából rendszerint alkalmazott módon közérdekű tájékoztatást juttassanak el meglévő és új előfizetőikhez. Ilyen esetben az említett tájékoztatást a megfelelő hatóságok biztosítják szabványosított formátumban, és az – többek között – a következő kérdésekre terjed ki: a) az elektronikus hírközlési szolgáltatások leggyakoribb alkalmazási formái jogellenes tevékenységben való részvétel vagy ártalmas tartalom terjesztése céljából, különösen, ha ez sértheti mások jogait és szabadságjogait, ideértve a szerzői jog és a kapcsolódó jogok megsértését, valamint e tettek jogi következményeit (...)”. Ezenfelül a 20. cikk (2) bekezdésének értelmében „a tagállamok továbbá megkövetelhetik, hogy a szerződés tartalmazza az illetékes hatóságok által a 21. cikk (4) bekezdésében említett és a nyújtott szolgáltatásra vonatkozóan e célból biztosítható tájékoztatást az elektronikus hírközlő hálózatok és szolgáltatások törvénybe ütköző tevékenységben való részvétel vagy ártalmas tartalom terjesztése céljából történő alkalmazásáról, valamint a személyes biztonságot, a magánéletet és személyes adatokat fenyegető kockázatokkal szembeni védelemről”.

⁽³³⁾ HL L 157., 2004.4.30., 45. o. (a továbbiakban: a szellemi tulajdonjog érvényesítéséről szóló irányelv).

⁽³⁴⁾ Ezt a szellemi tulajdonjog érvényesítéséről szóló irányelv 14. preambulumbekzdése is megerősíti.

olyan helyzetekben is érvényes lehet, amikor magánszemélyek közvetett vagy közvetlen gazdasági hasznosítás céljából egyértelműen visszaélnék a szerzői jogokkal.

45. Ahhoz, hogy a fentiek a gyakorlatban is hatékonyan bizonnyuljanak, a szerzői jogok jogosultjainak célzottan kell nyomon követniük bizonyos IP-címeket annak érdekében, hogy ellenőrizhessék a szerzői jogsértés mértékét. Ez azt jelenti, hogy a szerzői jogok jogosultjai ugyanezen okból a jogsértésre utaló jelentésekről is nyilvántartást vezethetnek. Ezeket az információkat kizárólag azt követően lehet felhasználni, hogy megbizonyosodtak a jogsértés mértékéről. Ilyenek lehetnek például a jogsértések egyértelmű esetei és a jelentéktelen, ám hosszabb időn keresztül folyamatosan, üzleti előny vagy pénzügyi hasznosítás céljából elkövetett jogsértések. A szöveg az alábbiakban, a megőrzés elvéhez kapcsolódó részben hangsúlyozza és részletesebben ismerteti a bizonyos időszakokon belüli folytonosság követelményét.
46. Ez azt jelenti, hogy ilyen esetekben az állítólagos internetes visszaélés bizonyítása céljából történő adatgyűjtés a jogi eljárások, többek között a bírósági perek előkészítése szempontjából arányosnak és szükségesnek tekinthető.
47. Az európai adatvédelmi biztos úgy ítéli meg, hogy további garanciaként az ilyen típusú bizonyítékok gyűjtését célzó adatfeldolgozási műveleteket a nemzeti adatvédelmi hatóságoknak előzetesen ellenőrizniük és engedélyezniük kellene. E megfontolások azon alapulnak, hogy tekintettel az adatfeldolgozási műveletek céljára – vagyis arra, hogy az ezek alapján végzett végrehajtási intézkedések akár büntetőjogi jellegű is ölthetnek –, illetve a gyűjtött adatok érzékeny voltára, e műveletek különleges kockázatot jelentenek az egyének alapvető jogaira és szabadságaira nézve. Az a tény, hogy az elektronikus közlések nyomon követése is a feldolgozás részét képezi, további olyan tényező, amely fokozott felügyeletet tesz szükségessé.
48. Az európai adatvédelmi biztos úgy véli, hogy a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló irányelvben foglalt „üzletszerű” jelleg igen helyénvaló kritérium, amely alapján az arányosság elvének tiszteletben tartása érdekében meghatározhatók a nyomon követés korlátai. Továbbá a jelek szerint nem áll rendelkezésre megbízható bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló irányelvben előírt feltételek mellett a szerzői jogsértéssel szembeni hatékony jogi fellépés nem lehetséges vagy nem eredményes. Éppen ennek az ellenkezőjére engednek következtetni a többek között például Németországból származó jelentések, ahol 2008 óta, tehát a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló irányelvnek a nemzeti jogba történő átültetése óta hozzávetőleg 3 000 olyan bírósági ítélet született, amelyeknek értelmében az internetszolgáltatók mintegy 300 000 előfizető adatait tárták fel a bíróság előtt.
49. Összegezve tehát, mivel a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló irányelv csak két éve lépett hatályba, nehezen értelmezhető, miért mozdulnának el a jogalkotók az irányelvben szereplő feltételektől a beavatkozási jellegű

módszerek irányába, miközben az EU még csak most kezdi el vizsgálni a közelmúltban elfogadott eszközök eredményességét. Ugyanezen okból az sem egyértelmű, miért van szükség arra, hogy a jelenlegi, bírósági alapú rendszert más típusú intézkedések váltsák fel (mindamellet, hogy ez a tisztességes eljárással kapcsolatos kérdéseket is felvet, amelyekkel itt nem foglalkozunk).

IV.4. Az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák megfelelése a részletesebb adatvédelmi rendelkezéseknek

50. Konkrétabb jogi okai is vannak annak, hogy a három figyelmeztetés elvén alapuló megközelítés adatvédelmi szempontból problémásnak mondható. Az európai adatvédelmi biztos fel kívánja hívni a figyelmet az adatfeldolgozás megkérdőjelezhető jogalapjára, amelyet a 95/46/EK irányelv megkövetel, valamint a naplófájlok megsemmisítésére vonatkozó, a 2002/58/EK irányelvben szereplő követelményre.

Az adatfeldolgozás jogalapja

51. A három figyelmeztetés elvén alapuló rendszerek magukban foglalják a személyes adatok feldolgozását, amelyeknek egy részét jogi vagy közigazgatási eljárásokban a visszaeső jogsértők internet-hozzáféréseinek megtagadása céljából fogják felhasználni. E tekintetben az ilyen adat a 95/46/EK irányelv 8. cikkének értelmében érzékeny adatnak minősül. A 8. cikk (5) bekezdése kimondja, hogy „a bűncselekményekre, büntetőítéletekre vagy biztonsági intézkedésekre vonatkozó adatok feldolgozása kizárólag a hatóság ellenőrzése mellett történhet, vagy ha a nemzeti jog megfelelő külön biztosítékot nyújt ...”.
52. Ebben az összefüggésben emlékeztethetünk a 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport fent említett dokumentumára, amely a bírósági adatok feldolgozásának kérdésével foglalkozik⁽³⁵⁾. A munkacsoport kijelenti, hogy „noha bármely egyén nyilvánvalóan jogosult igazságügyi adatoknak saját peres ügye során való feldolgozására, ez az elv nem teszi lehetővé a harmadik felek által végzett, részletekre kiterjedő nyomozást, személyes adatok harmadik felek általi gyűjtését és központosított adatbázisban való tárolását, beleértve különösen az általános jellegű szisztematikus kutatást, mint például az internet átvizsgálását (...). Az ilyen nyomozás az igazságügyi hatóságok hatáskörébe tartozik⁽³⁶⁾.” Míg a jogi követelés megállapítása és érvényesítése szempontjából, különösképpen a súlyos jogsértések eseteinél szükség lehet célzott, konkrét bizonyítékok gyűjtésére, az európai adatvédelmi biztos maradéktalanul osztja a 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport abbéli véleményét, hogy az internethasználók adatainak tömeges feldolgozását jelentő széles körű vizsgálatok jogilag nem megalapozottak.
53. A fent bemutatott arányosság elvének és az „üzletszerű” feltételnek az ismertetése meghatározó annak megállapítása szempontjából, hogy az IP-címek és a kapcsolódó információk gyűjtése mely feltételek mellett tehető jogszerűvé.

⁽³⁵⁾ Lásd a vélemény 28. bekezdését.

⁽³⁶⁾ Kiemelés tőlünk.

54. Elképzelhető, hogy az internetszolgáltatók a szerzői jogok jogosultjai által végzett adatfeldolgozást úgy próbálják meg jogszerűvé tenni, hogy az ügyfelekkel kötött szerződésben olyan záradékokat helyeznek el, amelyek engedélyezik utóbbiak adatainak nyomon követését és előfizetésük felmondását. Ha az ügyfél az ilyen szerződést aláírja, az úgy tekinthető, mintha beleegyezett volna a nyomon követésbe. Ez a gyakorlat ugyanakkor először is azt az alapvető kérdést veti fel, vajon az egyének hozzájárulásukat adhatják-e az internetszolgáltatóknak olyan adatfeldolgozáshoz, amelyet nem maga a szolgáltató, hanem a „hatáskörén” kívül eső harmadik fél fog végrehajtani.
55. Másodszor, felmerül a hozzájárulás érvényességének kérdése. A 95/46/EK irányelv 2. cikkének h) pontja szerint a hozzájárulás „az érintett kívánságának önkéntes, kifejezett és tájékozott kinyilvánítása, amellyel beleegyezését adja az őt érintő személyes adatok feldolgozásához”. Fontos szempont, hogy a hozzájárulás érvényességének szükséges feltétele, hogy az az irányelv 2. cikke h) pontjának értelmében a beleegyezés körülményeitől függetlenül az érintett kívánságának önkéntes, kifejezett és tájékozott kinyilvánítása legyen. Az európai adatvédelmi biztosnak komoly kétségei vannak, hogy azoknak a személyeknek, akiknek hozzájárulásukat kell adniuk internetes tevékenységük nyomon követéséhez, lesz-e valódi választási lehetőségük – különösen azért, mert ennek alternatívájaként le kell mondaniuk az internet-hozzáféréstől, veszélybe sodorva ezáltal életük számos területét.
56. Harmadszor, erősen megkérdőjelezhető, hogy a 95/46/EK irányelv 7. cikkének b) pontjában előírtaknak megfelelően az ilyen nyomon követés valaha is szükségesnek tekinthető-e az érintett által aláírt szerződés teljesítéséhez, mivel a nyomon követés egyértelműen nem az érintett által aláírt szerződés tárgya, hanem csupán az internetszolgáltató eszköze arra, hogy saját érdekeit szolgálja.

Naplófájlok megsemmisítése

57. A 2002/58/EK irányelv, különösen pedig annak 6. cikke értelmében az IP-címhez hasonló forgalmi adatok kizárólag a közléshez közvetlenül kapcsolódó okokból gyűjthetők és tárolhatók, ideértve a számlázási, a forgalomkezelési és a csalásmegelőzési célokat. Ezt követően az adatokat törölni kell. Mindez nem sértheti az adatok megőrzéséről szóló irányelvben foglalt kötelezettségeket, amely az ismertetettnek megfelelően előírja, hogy a forgalmi adatok kizárólag a **súlyos bűncselekmények** kivizsgálásának elősegítése céljából tárolhatók, illetve adhatók ki a rendőrség és az ügyészek részére ⁽³⁷⁾.
58. A fentiekkel összhangban az internetszolgáltatóknak az internethasználók tevékenységére vonatkozó valamennyi olyan naplófájl törölniük kell, amelyekre a fenti célok érde-

kében a továbbiakban már nincs szükség. Figyelembe véve, hogy a naplófájlok nem szolgálnak számlázási célt, úgy tűnik, forgalomkezelési szempontból három vagy négy hétnek elegendőnek kell lennie az internetszolgáltatók számára ⁽³⁸⁾.

59. Ez azt jelenti, hogy a szerzői jogok jogosultjai által történő megkereséskor, hacsak a megkeresés nem a fent ismertetett korlátozott időszakon belül történt, az internetszolgáltatók nem rendelkezhetnek olyan naplófájlokkal, amelyeknek alapján az IP-címek összefüggésbe hozhatók a megfelelő előfizetőkkel. A naplófájloknak az említett időszakon túl történő megőrzése csak megfelelő indokok alapján és a jogszabályokban meghatározott célok keretén belül történhet.
60. Gyakorlati szempontból ez azt jelenti, hogy a szerzői jog jogosultjának az internetszolgáltatóhoz intézett kérését, hacsak nem rendkívül gyorsan jár el, nem lehet majd teljesíteni, egyszerűen azért, mert az internetszolgáltatónál már nem állnak rendelkezésre az információk. Ez önmagában kijelöli azokat a határokat, amelyeken belül a fenti szakaszban leírt elfogadható nyomon követési gyakorlat értelmezendő.

A továbbgyűrűző hatás veszélye

61. Az európai adatvédelmi biztost ezenfelül nem csupán az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák által a magánélet és az adatok védelmére gyakorolt hatások aggasztják, hanem az is, hogy ezek a hatások továbbgyűrűzhetnek. Ha az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikákat engedélyezik, ezek hólabdaszerű folyamatot indíthatnak el, amelynek következtében esetleg elmozdulás történne az internethasználók tevékenységének még jelentősebb, más területeken és más célból való felügyeletének jogszerűvé tétele irányába.
62. Az európai adatvédelmi biztos felszólítja a Bizottságot, hogy gondoskodjon róla: az ACTA nem megy ennél tovább, és nem kerül összeütközésbe a szellemi tulajdonjogok érvényesítésében alkalmazott jelenlegi uniós rendszerral, amely tiszteletben tartja az alapvető jogokat, szabadságokat és állampolgári jogokat, például a személyes adatok védelmét.
- V. ADATVÉDELMI AGGODALMAK A NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSI MECHANIZMUSOK TEKINTETÉBEN
63. Az ACTA résztvevői által előterjesztett, a szellemi tulajdonjogok érvényesítése kérdésének megoldását szolgáló egyik eszköz a nemzetközi együttműködés megerősítése, számos

⁽³⁷⁾ Lásd a vélemény 35. bekezdését.

⁽³⁸⁾ A forgalomkezelés a számítógépes hálózatok forgalmának elemzését foglalja magában, amelynek célja a teljesítmény optimalizálása vagy garantálása, a késések csökkentése és/vagy a felhasználható sávszélesség növelése.

olyan intézkedés révén, amelyek lehetővé tennék a szellemi tulajdonjogok hatékony érvényesítését az ACTA-t aláíró országok joghatóságán belül.

64. Figyelembe véve a rendelkezésre álló információkat, várható, hogy a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosítását célzó számos tervezett intézkedés között megtalálható lesz például a szellemi jogok állítólagos megsértésével kapcsolatos információk megosztása az állami hatóságok (például vámhatóságok, rendőrség és bíróság) körében, ezzel együtt azonban állami és magánszereplők (például internetszolgáltatók és a szellemi tulajdonjogok jogosultjainak szervezetei) között is. Adatvédelmi szempontból az ilyen adattovábbítás számos kérdést vet fel.

V.1. Jogszerű, szükséges és arányos-e az ACTA-val összefüggésben előírányzott adatcsere?

65. A tárgyalási folyamat jelenlegi szakaszában, amikor számos konkrét adatfeldolgozási elem továbbra is meghatározatlan vagy ismeretlen, nincs mód annak ellenőrzésére, vajon a javasolt intézkedési keret összhangban áll-e az alapvető adatvédelmi elvekkel és az uniós adatvédelmi jogszabályokkal.
66. Elsőként megkérdőjelezhető, hogy az ACTA-val összefüggésben jogszerű-e az adatok harmadik országba történő továbbítása. Kétségre vonható, milyen mértékben indokolt ezen a területen nemzetközi intézkedések elfogadása, amennyiben az EU tagállamaiban nem létezik a digitális környezetben alkalmazott végrehajtási intézkedésekre, illetve az alkalmazandó büntetőjogi szankciókra vonatkozó harmonizációs megállapodás⁽³⁹⁾.
67. A fentiekre tekintettel úgy tűnik, hogy az ACTA értelmében végrehajtott adattovábbítások esetében könnyebben teljesülne a szükségesség és arányosság elve, ha a megállapodás kifejezetten a szellemi tulajdonjogok legsúlyosabb megsértésével szembeni küzdelemre korlátozódna, és nem tenné lehetővé a tömeges adattovábbítást a szellemi tulajdonjogok megsértésére irányuló bármely gyanú esetén. Ehhez pontosan meg kell határozni, mi tekinthető a „szellemi tulajdonjogok legsúlyosabb megsértésének” kategóriájába tartozó cselekménynek, amelynek esetében megtörténhet az adatok továbbítása.
68. Ezenfelül különös figyelmet kell szentelni annak, kik vesznek részt az adatcsereben, hogy az adatmegosztás csak az állami hatóságok között zajlik-e, vagy beleértendő a magánszereplők és az állami hatóságok közötti adatcsere is. A véleményben korábban ismertetetteknek megfelelően a magánszereplőknek egy alapvetően a bűnüldöző hatóságok hatáskörébe tartozó területen való közreműködése számos

aggodalomra ad okot⁽⁴⁰⁾. Azoknak a feltételeknek, amelyek teljesülése esetén a magánszereplők részt vehetnek a szellemi tulajdonjogok megsértésével kapcsolatos személyes adatok gyűjtésében és állami hatóságokkal való cseréjében, szigorúan meghatározott körülményekre kell korlátozódniuk, megfelelő garanciák biztosítása mellett.

V.2. Az ACTA-val összefüggésben az adattovábbításokra alkalmazandó adatvédelmi jogszabályok

Az adattovábbítás általános rendszere

69. Az adattovábbítás terén alkalmazandó általános uniós keretet a 95/46/EK irányelv határozza meg. A 95/46/EK irányelv 25. és 26. cikke ismerteti a harmadik országok részére történő adattovábbítás esetében alkalmazandó rendszert. A 25. cikk előírja, hogy az adatok csak olyan országba továbbíthatók, amely megfelelő védelmi szintet tud biztosítani, ellenkező esetben az ilyen adattovábbítás alapvetően tilos.
70. A harmadik ország által nyújtott védelem szintjének megfelelő mivoltát az Európai Bizottság eseti alapon értékeli; a Bizottság a 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport alapos elemzését követően számos ország esetében hozott a megfelelőséget elismerő határozatot⁽⁴¹⁾.
71. Az európai adatvédelmi biztos megjegyzi, hogy az ACTA-ban részt vevők többsége nem szerepel a Bizottság által a megfelelő szintű adatvédelmet nyújtó országokról összeállított listán: Svájc, valamint – bizonyos körülmények között – Kanada és az Egyesült Államok kivételével az ACTA-megállapodás egyetlen további résztvevőjét sem ismerik el megfelelő szintű adatvédelmet biztosító országnak. Ennek értelmében ahhoz, hogy az EU-ból adatokat lehessen továbbítani ezekbe az országokba, teljesülnie kell a 95/46/EK irányelv 26. cikkének (1) bekezdésében szereplő valamely feltételnek, vagy az irányelv 26. cikkének (2) bekezdésével összhangban adattovábbítás esetén a feleknek megfelelő garanciákat kell teremteniük.
- Különleges adattovábbítási rendszerek a bűnüldözés terén*
72. Míg a 95/46/EK irányelv az EU legfőbb adatvédelmi eszközének minősül, jelenleg korlátozott hatállyal bír, mivel kifejezetten kizárja többek között a büntetőjog területén végzett állami tevékenységekkel kapcsolatos műveleteket (3. cikk). A bűnüldözés keretén belül történő adatcsere éppen ezért nem tartozik a 95/46/EK irányelv hatálya alá, és az Európa Tanácsnak az EU valamennyi tagállama által

⁽³⁹⁾ A Tanács jelenleg tárgyalja a büntetőjogi intézkedésekre vonatkozó javaslatról, COM(2006) 168, 2006. április 26.

⁽⁴⁰⁾ Lásd a vélemény 32. és 52. bekezdését. Lásd még az európai adatvédelmi biztos 2008. november 11-i véleményét az információcserével, valamint a magánélet és a személyes adatok védelmével foglalkozó EU-USA magas szintű kapcsolattartó csoport végző jelentéséről, HL C 128., 2009.6.6., 1. o.

⁽⁴¹⁾ Lásd az Európai Bizottság által Argentína, Kanada, Svájc, valamint az utas-nyilvántartási adatállománnyal összefüggésben az Egyesült Államok védett adatkikötői és az Egyesült Államok hatóságai részére, valamint Guernsey, a Man-sziget és Jersey részére hozott megfelelőségi határozatokat; a dokumentumok a következő címen érhetők el: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/thridcountries/index_en.htm

aláírt 108. sz. egyezményében és az ezt kiegészítő jegyzőkönyvekben szereplő általános adatvédelmi elvek vonatkoznak rá⁽⁴²⁾. Ezenfelül a 2008/877/IB tanácsi kerethatározatban előírt, az EU által a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködéssel kapcsolatosan elfogadott szabályok alkalmazandók⁽⁴³⁾.

73. Ezek az eszközök szintén alapelveként határozzák meg, hogy annak a harmadik országnak, amelybe az adatokat továbbítani kívánják, megfelelő szintű adatvédelmet kell biztosítani. Számos eltérésre van mód, különösképpen abban az esetben, ha a harmadik ország megfelelő garanciákat nyújt. A 95/46/EK irányelvben szereplő adatszerehez hasonlóan ezért a bűnüldözés területén megvalósuló adatszerek esetében is csak akkor engedélyezhető az adattovábbítás, ha a felek erre vonatkozóan megfelelő garanciákat teremtenek.

Egy új adattovábbítási rendszer felé

74. A közeljövőben az EU az EUMSZ. 16. cikke alapján várhatóan új közös adatvédelmi szabályokat fogad el, amelyek az EU valamennyi tevékenységi területére érvényesek lesznek. Ez azt jelenti, hogy néhány éven belül átfogó uniós adatvédelmi keretrendszer jöhet létre, amely az EU valamennyi tevékenységi területére vonatkozóan olyan következetes adatvédelmi szabályokat ír elő, amelyek valamennyi adatfeldolgozási tevékenység tekintetében azonos szintű biztosítékokat és garanciákat kínálnak majd. Viviane Reding⁽⁴⁴⁾ a jogérvényesülésért, alapvető jogokért és uniós polgárságért felelős biztos ismertetése szerint az új keretrendszer az EU-n belüli adatvédelem egységes „korszerű és átfogó jogi eszközeként” szolgál majd. Ez a keretrendszer különösképpen üdvözlendő, mivel egyértelműbbé és következetesebbé teszi az EU-n belül az adatvédelem tekintetében alkalmazandó szabályokat.
75. Nemzetközi összefüggésben az európai adatvédelmi biztos felhívja a figyelmet továbbá az adatvédelmi hatóságok által a közelmúltban elfogadott, a személyes adatok és a magánélet védelmére vonatkozó nemzetközi szabványokra vonatkozó állásfoglalásra, amely az első lépés a globális adatvédelmi szabványok kidolgozása irányában⁽⁴⁵⁾. A nemzetközi szabványok számos, a 95/46/EK irányelvben és a 108. sz. egyezményben szereplő garanciához hasonló adatvédelmi biztosítékot tartalmaznak. Noha a nemzetközi

szabványok egyelőre nem kötelező erejűek, hasznos útmutatásként szolgálnak azokról az adatvédelmi elvekről, amelyeket a harmadik országok önkéntes alapon alkalmazhatnak annak érdekében, hogy jogi keretük megfeleljen az uniós szabványoknak. Az európai adatvédelmi biztos úgy véli, hogy az EU-ból származó személyes adatok feldolgozásakor az ACTA-t aláíró feleknek is figyelembe kellene venniük a nemzetközi szabványokban lefektetett elveket.

V.3. Az EU-ból harmadik országokba irányuló adattovábbítás védelmét szolgáló megfelelő garanciák alkalmazásának szükségessége

Milyen formában kell létrehozni a garanciákat a harmadik országokba történő adattovábbítás hatékony védelme érdekében?

76. Ha bebizonyosodik, hogy szükség van a személyes adatoknak egy harmadik országba történő továbbítására, az európai adatvédelmi biztos hangsúlyozza, hogy az Európai Uniónak – az ACTA-ra vonatkozó megállapodáson túl – a címzett harmadik országokkal olyan konkrét eszközökről kell egyeztetnie, amelyek a személyes adatok cseréje tekintetében irányadó megfelelő adatvédelmi garanciákat tartalmaznak.
77. A megfelelő adatvédelmi biztosítékokról általában az EU és a címzett harmadik ország közötti kötelező érvényű megállapodásban kell rendelkezni, amelyben a címzett fél vállalja, hogy tiszteletben tartja az EU adatvédelmi jogszabályait, és az egyéneket az uniós jogban biztosítottakkal megegyező jogokkal és jogorvoslati lehetőségekkel ruhazza fel. A kötelező érvényű megállapodás szükségessége a 95/46/EK irányelv 26. cikkének (2) bekezdéséből, valamint a kerethatározat 13. cikke (3) bekezdésének b) pontjából fakad, és azt a meglévő uniós gyakorlat is alátámasztja, amelynek értelmében a harmadik országokba történő egyes adattovábbítások engedélyezésére vonatkozóan konkrét megállapodásokat kötnek⁽⁴⁶⁾.

78. Hasonlóképpen, a nemzetközi szabványok tervezete értelmében a címzett kötelezhető arra, hogy garanciát nyújtson, amely szerint biztosítani tudja az adattovábbítás engedélyezéséhez szükséges védelem elvárt szintjét. Ezek a garanciák szerződéses kötelezettségek formájában is megteremthetők.

Az ACTA-t aláíró felek által a személyes adatok továbbítása tekintetében nyújtandó garanciák tartalma

79. Az európai adatvédelmi biztos különösképpen hangsúlyozza, hogy a bűnüldözési célú nemzetközi információcseréi adatvédelmi szempontból rendkívül érzékeny kérdés, mivel egy ilyen keret jogszerűvé teheti az adatok tömeges

⁽⁴²⁾ 1981. január 28-án Strasbourgban elfogadott egyezmény az egyéneknek a személyes adatok gépi feldolgozása során való védelméről, valamint Európa Tanács, kiegészítő jegyzőkönyv az egyéneknek a személyes adatok gépi feldolgozása során való védelméről szóló egyezményhez a felügyeleti hatóságokról és a határokon átnyúló adatáramlásról, Strasbourg, 2001. november 8.

⁽⁴³⁾ A Tanács 2008. november 27-i 2008/977/IB kerethatározata a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről, HL L 350., 2008.12.30., 60. o.

⁽⁴⁴⁾ Lásd az Európai Parlament által a Viviane Reding biztosjelölthöz intézett kérdőívre adott válaszokat, 5. o., http://www.europarl.europa.eu/hearings/static/commissioners/answers/reding_replies_en.pdf

⁽⁴⁵⁾ 2009 novemberében, Madridban elfogadott állásfoglalás.

⁽⁴⁶⁾ Például az Europol és az Eurojust által az Egyesült Államokkal kötött megállapodások, az utasnyilvántartási adatállományról szóló megállapodás, Swift-megállapodás, az Európai Unió és Ausztrália között az európai uniós utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Ausztrál Vámhatóságnak való továbbításáról létrejött megállapodás.

továbbítását egy olyan területen, ahol ez különösen súlyosan érinti az egyes személyeket, és ahol ezért még nagyobb szükség van a szigorú és megbízható garanciákra.

80. Az európai adatvédelmi biztos rámutat, hogy konkrét feltételeket és biztosítékokat csak eseti alapon lehet meghatározni, az adatsere valamennyi paraméterének figyelembevételével. Iránymutatási céllal azonban az alábbiakban kiemel néhány olyan elvet és garanciát, amelyet a címzett harmadik országoknak az adattovábbítás engedélyezése érdekében biztosítaniuk kell.

— Ellenőrizni kell, milyen jogalap értelmében kerül sor az adatfeldolgozási tevékenységekre (azaz a feldolgozási műveletek jogi kötelezettségen, az érintettek hozzájárulásán vagy valamely más, érvényes indokon alapulnak-e), valamint hogy az adattovábbítás tiszteletben tartja-e az adatgyűjtés eredeti célját. A meghatározott cél hatókörén kívül nem kerülhet sor adattovábbításra.

— A kicserélni kívánt személyes adatok mennyiségét és típusát pontosan meg kell határozni, és a továbbítás céljának eléréséhez szigorúan szükséges mértékre kell korlátozni. A gyűjtött és továbbított személyes adatok tartalmazhatják többek között az internethasználók IP-címét, a feltételezett jogsértés dátumát és időpontját, valamint a jogsértés típusát. Az európai adatvédelmi biztos azt javasolja, hogy az adatokat a vizsgálati szakaszban ne hozzák összefüggésbe konkrét személyekkel, és emlékeztet arra, hogy a gyanúsított személy azonosítása kizárólag jogszerű módon és bírói ellenőrzés mellett történhet. E tekintetben kiemeli, hogy a szellemi tulajdonjogok megsértésével és a feltételezett jogsértésekkel kapcsolatos adatok különleges kategóriába tartoznak; ezen adatok feldolgozására általában csak a bűnüldöző hatóságok jogosultak, és az megfelelő kiegészítő garanciák alkalmazását igényli. A szellemi tulajdonjogok megsértésével és a feltételezett jogsértésekkel kapcsolatos adatok feldolgozására jogosult személyeket, valamint az ilyen adatok feldolgozásának feltételeit ezért a meglévő adatvédelmi jogszabályokkal összhangban pontosan meg kell határozni.

— Egyértelműen meg kell állapítani, mely személyek között engedélyezett az adatok megosztása, és az adatok más címzetteknek történő továbbítását elvben meg kell tiltani, kivéve ha az ilyen adattovábbítást konkrét nyomozás teszi szükségessé. Ez a korlátozás különösen fontos, mivel a kijelölt címzettek nem oszthatják meg jogosulatlanul ezeket az információkat jogosultsággal nem rendelkező címzettekkel.

— Az európai adatvédelmi biztos feltételezi, hogy az ACTA nem csupán az állami hatóságok közötti együttműködésről rendelkezik majd, hanem a magánszervezetek (például internetszolgáltatók, a szerzői jogok jogosultjainak szervezetei stb.) számára is ki fog jelölni végrehajtási feladatokat. Ebben az esetben a magánszer-

vezetek vonatkozásában körültekintően értékelni kell a szellemi tulajdonjogok érvényesítésében való közreműködésük feltételeit és mértékét abban az értelemben, hogy az ACTA intézkedései nem ruházhatják fel tényleges joggal az internetszolgáltatókat és a szellemi tulajdonjogok jogosultjainak szervezeteit arra, hogy nyomon kövessék a felhasználók online magatartását. Ezenfelül a bűnüldözéssel összefüggésben magánszervezetek kizárólag megfelelő jogalap esetén dolgozhatnak fel személyes adatokat. Fontos tisztázni, hogy a magánszervezeteknek kötelezően együtt kell-e majd működniük a rendőrséggel, és hogy ez az együttműködés milyen mértékű lesz. Az együttműködésnek mindenképpen a „súlyos bűncselekmények” eseteire kell korlátozódnia, amelyeknek fogalmát szintén pontosan meg kell határozni, mivel a szellemi tulajdonjogok nem minden megsértése minősül súlyos bűncselekménynek.

— Egyértelműen ki kell választani a személyes adatok cseréje során alkalmazott módszert, és különösképpen meg kell határozni, hogy erre „push” (küldő) rendszerben – például az internetszolgáltatók és a szellemi tulajdonjogok jogosultjainak szervezetei saját ellenőrzés mellett továbbítják az egyes adatokat harmadik felek, például a rendőrség és a bűnüldöző hatóságok részére – vagy „pull” (lehívó) rendszerben kerül majd sor – például a rendőrség és a bűnüldöző hatóságok közvetlenül hozzáférnek a magánfelek adatbázisaihoz vagy a központosított adatbázisokhoz. Ahogyan azt az utasnyilvántartási adatállománnyal összefüggésben már ismertettük, uniós adatvédelmi szempontból kizárólag a „push” rendszer felel meg az adatvédelmi elveknek, mivel feljogosítja az EU-beli adatküldőt, többnyire az adatkezelőt, hogy ellenőrzést gyakoroljon az adatok továbbítása felett ⁽⁴⁷⁾.

— Meg kell határozni, hogy a címzettek mennyi ideig őrizhetik meg a személyes adatokat, valamint hogy milyen cél indokolhatja az ilyen megőrzést. Az adatmegőrzési időszaknak az elérendő céllal arányosnak kell lennie, tehát amennyiben az adatokra az adott cél elérése érdekében a továbbiakban már nincs szükség, azokat el kell távolítani vagy törölni kell.

— Egyértelműen meg kell határozni a harmadik országbeli adatkezelőkre vonatkozó kötelezettségeket. Biztosítani kell a felügyeleti és/vagy végrehajtható elszámoltathatósági mechanizmusokat annak érdekében, hogy illetéktelen feldolgozás vagy egyéb vonatkozó incidensek esetén hatékony jogi eszközök és sankciók álljanak rendelkezésre az adatkezelőkkel szemben. Továbbá érvényes jogorvoslati mechanizmusokról is gondoskodni kell annak érdekében, hogy az egyének panaszt

⁽⁴⁷⁾ Lásd a 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport 4/2003. sz. véleményét az Egyesült Államokban az utasok adatainak továbbítása számára biztosított védelmi szintről, WP78, 2003. június 13.

tehessenek valamely független adatvédelmi hatóságnál, illetve hogy tényleges jogorvoslatért folyamodhassanak egy független és pártatlan bíróság előtt ⁽⁴⁸⁾.

- Amennyiben az érintettek személyes adatainak feldolgozása harmadik címzett fél által történik, a felek által elfogadott eszköznek világosan meg kell határozni az érintettek személyes adataikkal kapcsolatos jogait annak érdekében, hogy utóbbiak hatékony jogérvényesítési eszközökkel rendelkezzenek a külföldi adatfeldolgozás tekintetében.
- További nélkülözhetetlen tényező az átláthatóság, ezért az adatvédelmi eszközt elfogadó feleknek meg kell állapodniuk arról, hogyan tájékoztatják az érintetteket a folyamatban lévő adatfeldolgozásról, valamint az őket megillető jogokról és ezek gyakorlásának módjáról.

VI. KÖVETKEZTETÉSEK

81. Az európai adatvédelmi biztos határozottan arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy indítson nyilvános és átlátható párbeszédet az ACTA-ról, lehetőség szerint nyilvános konzultáció formájában, amelynek révén az is biztosítható lenne, hogy az elfogadásra szánt intézkedések megfeleljenek a magánélet és az adatok védelmére vonatkozó uniós jogszabályok előírásainak.
82. Az európai adatvédelmi biztos felszólítja az Európai Bizottságot, hogy az ACTA-ról folyó tárgyalások során teremtsen megfelelő egyensúlyt a szellemi tulajdonjogok védelme, valamint a magánélethez és adatvédelemhez fűződő jogok között. Az európai adatvédelmi biztos hangsúlyozza: különös jelentőséggel bír, hogy a magánélet és az adatok védelmét a tárgyalások kezdetétől fogva figyelembe vegyék, még mielőtt az intézkedésekről megállapodás születik, így elkerülhető, hogy később kelljen a magánélet védelmével kapcsolatos alternatív panasztételi megoldásokat keresni.
83. Noha a szellemi tulajdon fontos a társadalom számára, és ezért védeni kell, nem helyezhető az egyéneknek a magánélethez és az adatvédelemhez való alapvető jogai és egyéb olyan jogai fölé, mint például az ártatlanság védelme, a hatékony bírói jogvédelem és a véleménynyilvánítás szabadsága.
84. Amennyiben az ACTA jelenlegi tervezete magában foglalja, de legalábbis közvetetten előírja az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikákat, a megállapodás jelentős mértékben korlátozná az európai polgárok alapvető jogait és szabadságait, elsősorban a személyes adatok és a magánélet védelmét.
85. Az európai adatvédelmi biztos álláspontja szerint a szellemi tulajdonjogok érvényesítése célkitűzésének eléréséhez nem szükségesek az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák. Meggyőződése, hogy léteznek más, kevésbé beavatkozó jellegű megoldások, illetve hogy a tervezett politikák kevésbé beavatkozó jelleggel vagy korlátozottabb hatállyal, nevezetesen célzott, eseti nyomon követés formájában is végrehajthatók.
86. Az internet-hozzáférés három figyelmeztetés utáni korlátozását célzó politikák részletesebb jogi szinten is nehézségeket okoznak, különösképpen azért, mert az igazságügyi adatok elsősorban magánszervezetek által történő feldolgozását megfelelő joggal kell alátámasztani. A három figyelmeztetés elvén alapuló rendszerek működése ezenfelül a naplófájlok hosszabb ideig történő megőrzését is feltételezheti, amely pedig összeütközésben áll a meglévő szabályozással.
87. Továbbá, amennyiben az ACTA lehetővé teszi a személyes adatoknak az aláíró országok területén működő hatóságok és/vagy magánszervezetek közötti cseréjét, az európai adatvédelmi biztos az Európai Uniót megfelelő garanciák alkalmazására szólítja fel. Ezek a garanciák az ACTA-val összefüggésben végzett valamennyi adattovábbítás esetén alkalmazandók – függetlenül attól, hogy erre a polgári, büntetőjogi vagy a digitális környezettel kapcsolatos jogérvényesítés keretén belül kerül sor –, valamint meg kell felelniük a 108. sz. egyezményben és a 95/46/EK irányelvben meghatározott adatvédelmi elveknek. Az európai adatvédelmi biztos javasolja, hogy az ilyen garanciákat az uniós adatküldő felek és a címzett harmadik országok közötti kötelező érvényű megállapodások formájában biztosítsák.
88. Az európai adatvédelmi biztos azt kéri továbbá, hogy konzultáljanak vele az ACTA értelmében megvalósítandó adattovábbításokra vonatkozó tervezett intézkedésekről annak érdekében, hogy meggyőződhessen azok arányos voltáról, valamint arról, hogy biztosítják az adatvédelem megfelelő szintjét.

Kelt Brüsszelben, 2010. február 22-én.

Peter HUSTINX
európai adatvédelmi biztos

⁽⁴⁸⁾ Lásd az európai adatvédelmi biztos véleményét az információcserével, valamint a magánélet és a személyes adatok védelmével foglalkozó EU-USA magas szintű kapcsolattartó csoport végső jelentéséről, 2008.11.11.